

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1870/25
7.5.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Радиша Матовић, адвокат из Ваљева, ул. Кнеза Милоша број 2, против тужених ББ и ВВ, обоје из ..., ..., чији је заједнички пуномоћник Зорица Томашевић, адвокат из Ваљева, ул. Вука Караџића број 30/1/1, ради утврђења повреде нужног дела, вредност предмета спора 11.356,40 евра у динарској противвредности, одлучујући о жалби тужиље изјављеној против пресуде Основног суда у Ваљеву П 481/23 од 24.12.2024. године, у седници већа одржаној дана 7.5.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Ваљеву П 481/23 од 24.12.2024. године у ставу првом, другом и трећем изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка из става четвртог изреке пресуде Основног суда у Ваљеву П 481/23 од 24.12.2024. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужиља да туженима солидарно накнади трошкове парничног поступка у износу од 306.074,01 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом извршења.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље против туженог ББ, којим је тражено да се утврди да је оставилац пок. ГГ, бив. Из ..., својим завештањем пред сведоцима проглашеним на записнику код Основног суда у Ваљеву у предмету О 2076/22 од 3.10.2022. године повредио нужни део тужиље, јер је целокупну имовину оставио туженом и којим је тражена редукција завештања проглашеног решењем Основног суда у Ваљеву у предмету О 2076/22 од 3.10.2022. године, тако да се утврди да тужиљи припада сувласнички удео од 1/4 на заоставштини коју чини: породична стамбена зграда број објекта 2 у ул. ..., површине 86 м2, постојећој на кат. парц. Број ... КО ..., са правом коришћења наведене кат. парц., све

уписано у листу непокретности број ... КО ..., новчана средства на име доспелих, а неисплаћених пензија у износу од 11.446,38 динара, новчана средства на рачуну број ... код банке “Поштанска штедионица” а.д. Београд и путничко моторно возило марке “Opel”, модел “Астра”, боја Е плава Д, број шасије ..., број мотора ..., година производње 2000, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле против тужених, којим је тражено да се утврди да уговор закључен између тужених пред јавним бележником ... из Ваљева, дана 26.1.2023. године под ОПУ: 90-2023 не производи правно дејство у односу на 1/4 непокретности породичне стамбене зграде, број зграде 2, ул. ..., површине 86 м², постојећој на кат. парц. Број ... КО ..., са правом коришћења наведене катастарске парцеле, а све уписано у листу непокретности број ... КО ..., те да тужилца има право сусвојине са уделом од 1/4 напред наведене непокретности, као право на нужни део, што су тужени дужни признати и трпети да тужилца свој сувласнички удео на непокретности упише пред РГЗ СКН Ваљево у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде, под претњом извршења, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиле против туженог ББ, којим је тражено да се утврди да је оставилац пок. ГГ, бив. Из ... својим завештањем пред сведоцима проглашеним на записнику код Основног суда у Ваљеву у предмету О 2076/22 од 3.10.2022. године повредио нужни део тужиле, јер је целокупну имовину оставио туженом, па се тужени обавезују да тужилци исплате 1/4 вредности заоставштине на име повреде права на нужни део тужиле, што представља износ од 11.365,40 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом у складу са Законом о затезној камати, почев од доношења пресуде до коначне исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужилца да туженима солидарно накнади трошкове поступка у износу од 320.980,26 динара.

Против наведене пресуде тужилца је благовремено изјавила жалбу, побијајући је у целости из свих законом прописаних разлога. Трошкове другостепеног поступка је тражила и определила.

Апелациони суд у Београду је испитао побијану пресуду у границама овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23), па је оценио да је жалба тужиле делимично основана у погледу трошкова поступка.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Неосновано тужилца у жалби указује да је у првостепеном поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, имајући у виду да побијана пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати, јер, супротно наводима жалбе, изрека пресуде није противречна сама себи ни датим разлозима, а који су такође јасни и непротивречни.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је била у браку са сада пок. ГГ, бив. Из ..., све до његове смрти дана 9.4.2021. године. Својеручним завештањем сачињеним дана 4.0.2014. године пок. ГГ располагао је целокупном својом имовином, али тако да његова супруга АА за свог живота може уживати и боравити, док после

њене смрти сва имовина припада, која је неопозива жеља, његовом брату од ујака ББ, овде туженом, с тим да је он проследи једној од његових кћери. Након тога, расправљена је заоставштина пок. ГГ решењем Основног суда у Ваљево О 1034/21 од 6.8.2021. године и за наследника на целокупној заоставштини по основу својеручног завештања оставиоца, оглашена је најпре супруга оставиоца АА, овде тужиља. Као састав заоставштине пок. ГГ утврђено је да је чини право власништва на породичној стамбеној згради, број објекта 2 у ул...., површине 86 м2, постојећој на к.п.бр.... КО ..., са правом коришћења парцеле уписано у листу непокретности број ... КО ..., право власништва на новчаним средствима на име доспелих, а неисплаћених пензија у износу од 11.446,38 динара, право власништва на новчаним средствима на рачуну код банке “Поштанска штедионица” а.д. Београд, право власништва на путничком возилу марке “Опел”, модел “Астра”, 2000. годиште. Тужиља је, као законски наследник, по основу уговора о продаји и куповини возила, продала возило “Опел астра”, трећем лицу ДД, које је возило решењем О 1034 од 6.8.2021. године наследила. Међутим, решењем Основног суда у Ваљево О 1034/21 од 5.8.2022. године укинута је клаузула правноснажности и извршности решења Основног суда у Ваљево О 1034/21 од 6.8.2021. године, након чега је решењем Основног суда у Ваљево И бр.415/22 од 8.8.2022. године усвојена привремена мера предлагача ББ из ..., па је тужиљи АА забрањено да отуђи или оптерети непокретност која је ушла у састав заоставштине и то породичну стамбену зграду, број објекта 2 у ул. ... Након тога, овај суд је донео правноснажно решење О 2076/22 од 3.10.2022. године, којим је за наследника по основу тестаментa огласио брата од ујака ББ из ..., овде туженог, и истим решењем установљено је право доживотног уживања и боравка на непокретности и имовини оставиоца и то на породичној стамбеној згради број 2 у ул.... у корист супруге оставиоца АА, овде тужиље. Имајући у виду налог дат у тестаменту, тужени ББ је породичну стамбену зграду, број објекта 2, у ул.... поклонио својој ћерки ВВ, овде друготуженој, по основу Уговора о поклону солемнизованог код јавног бележника ... из Ваљева ОПУ: 90-2023 од 26.1.2023. године, по основу ког уговора је тужена ВВ укњижена као власник у надлежном регистру непокретности. На основу исказа тужиље утврђено је да тужиља живи у кући којом је тестаментом оставилац располагао у корист туженог ББ, да је након смрти оставиоца подигла 11.000,00 динара са текућег рачуна и продала аутомобил “Опел астра” за 1.000 евра, те да покојни ГГ није имао никакву уштеђевину у кући, а да је у моменту смрти у новчанику имао 4.000,00 динара, те да тужиља сама плаћа порез на имовину, а да је током живота супруга неговала и гледала, нарочито последње 3-4 године, јер је био болестан, те да својеручни тестамент оставиоца није оспоравала.

На основу налаза и мишљења вештака геодетске струке Бојана Топичића од 30.8.2024. године утврђено је да је предметни објекат кућа, објекат број 2, постојећа на кат.парц.број ... КО ..., која парцела је правилног облика, равна, ограђена и урбана градска парцела. Објекат фактички на терену представља породичну стамбену зграду, спратности приземље + потрковље, евидентиране површине у катастру 86 м2. На истој страни објекта констатоване су степенице са терасом, за улаз у спратни део ове куће. На основу налаза и мишљења вештака грађевинске струке Зорана Петронијевића од 26.7.2024. године, утврђено је да је вештак идентификовао породичну стамбену кућу на кат.парц.број ... КО ..., означену као објекат број 2 у ул.... Стамбени објекат је спратности Пр + Пк површине под објектом мерено на лицу места 87,15 м2. Објекат је изграђен од чврстог материјала и уселин 1983. године. Објекат је редовно одржаван од

изградње објекта, на њему није ништа дозиђивано, нити надзиђивано, већ су се само изводили радови на текућем одржавању објекта. Објекат је у веома добром стању, те му је тржишна вредност 45.425,63 евра што у динарској противвредности износи 5.318.391,88 динара. На основу налаза и мишљења вештака економске струке Зорана Емрековића, утврђено је да новчана вредност доживотног уживања тужиље у породичном стамбеном објекту, који је ушао у састав заоставштине покојног ГГ у периоду од правноснажности решења о наслеђивању до периода просечног животног века жена у Републици Србији, односно почев од 18.10.2022. године до 14.1.2038.године, користећи последњи познат податак утврђене просечне стопе инфлације у Републици Србији, као и утврђену висину закупнине за наведени период, износи 38.809,67 евра. На основу налаза и мишљења вештака машинске струке Србољуба Срећковића од 14.10.2024. године утврђена је вредност возила “Опел астра” које је ушло у састав заоставштине пок.ГГ у износу од 172.377,20 динара.

Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева, првостепени суд је потпуно и поуздано утврдио изведеним доказима, које је правилно оценио применом одредбе члана 8 ЗПП.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби члана 39, 42 и 43 Закона о наслеђивању (ЗОН) оценио да је тужбени захтев неоснован. Наиме, првостепени суд је најпре утврдио обрачунску вредност заоставштине, која је основ за урачунавање нужног дела и то на основу налаза и мишљења вештака грађевинске струке, којим је утврђено да тржишна вредност породичне стамбене зграде број објекта 2 у ул.... износи 5.318.391,88 динара, а према налазу вештака машинске струке да стварна тржишна вредност возила “Опел астра” износи 172.377,20 динара, те да доспеле неисплаћене пензије оставиоца су постојале у вредности од 11.446,38 динара, те да су постојала средства на рачуну код банке “Поштанска штедионица” у износу од 236,78 динара, те је укупна вредност заоставштине 5.502.452,24 динара. Првостепени суд је утврдио да оставиочевих дугова није било, као ни трошкоав пописа и процене имовине, док у погледу уобичајених трошкова сахране, утврђено је да су исти постојали, али да су покривени добијеним износом на име трошкова сахране од ПИО фонда, које је тужиља подигла и задржала, као и трошковима добијених по основу обичајног даривања покојнику “на прса”, због чега од полазно утврђене вредности заоставштине није одбијена пасива, јер иста не постоји. Утврђено је да оставилац за живота није располагао бестеретним правним послом учињеним законским наследницима, нити другим лицима у последњој години живота оставиоца. Даље је првостепени суд нашао да је тужиља, као супруга оставиоца, један од законских наследника који претендује на наслеђе у другом наследном реду, поред оставиочевих братанаца, ЂЂ и ЕЕ, обоје по праву претстављања иза покојног ГГ, брата оставиоца. Наследни удео који по закону припада тужиљи, као супрузи оставиоца у другом наследном реду, износи 1/2, док удео тужиље, као нужног наследника, износи половина од дела који би јој припадао по законском реду наслеђивања, што представља удео од 1/4 од целокупне заоставштине оставиоца, а што чини износ од 1.375.613,06 динара. Међутим, у конкретном случају тужиља је по основу својеручног тестаментa стекла право доживотног уживања и боравка у породичној стамбеној кући у ... у ул..., с тим да је током поступка несумњиво утврђено да тужиља живи и борави у породичној кући несметано од момента смрти оставиоца, па до данас. Право плодоуживања, као лична службеност је најшире право употребе

туђе ствари и прибирања плодова од исте, у ком случају то право има одређену новчану вредност. Имајући у виду налаз и мишљење вештака економске струке, укупна висина новчане вредности доживотног уживања на непокретности у периоду од 18.10.2022. године до 14.1.2038. године износи 38.809,67 евра, односно 4.560.136,22 динара. Осим тога, тужила је поред наведеног прибавила у своју корист и новац од продаје аутомобила “Опел астра”, који се налази у власништву оставиоца и представља заоставштину, те је подигла и новчана средства на име доспелих, а неисплаћених пензија у износу од 11.446,38 динара, који износ такође представља састав заоставштине, иако је исти износ по основу решења о наслеђивању наследио тужени ББ. Како у конкретном случају нужни део тужиле износи 1/4 целокупне заоставштине тужиоца, односно 1.375.613,06 динара, а да новчана вредност доживотног уживања непокретности износи 4.560.136,22 динара, произилази да тужилин нужни део није повређен тестаменталним располагањем оставиоца, имајући у виду да вредност коју је тужила добила по основу тестаментa вишеструко превазилази вредност утврђеног нужног дела тужиле. Имајући у виду наведено, тужбени захтев тужиле је неоснован, како примарни, тако и евентуални, с обзиром да нису испуњени услови за исплату новчане противвредности нужног дела, а самим тим ни услови за преображај права у својинско-правну природу.

Правилан је став првостепеног суда о неоснованости тужбеног захтева тужиле из разлога које наводи првостепени суд, које овај суд, као другостепени, у потпуности прихвата, али и из других разлога које овде наводи другостепени суд.

Неоснован је примарни тужбени захтев тужиле имајући у виду одредбу члана 43 Закона о наслеђивању - ЗОН (Сл. гласник РС 46/95, 101/2003, 6/2015) важећем у време смрти оставиоца којом је прописана је природа нужног дела, односно да нужном наследнику припада новчана противвредност нужног дела као облигационо право, а да на захтев нужног наследника суд може одлучити да овом припадне одређени део ствари и права која чине заоставштину (стварно право). Околности које оправдавају преображај облигационе природе нужног дела у стварноправну тичу се, прво, карактера добара која су трећим лицима завештана или поклоњена, затим постојања и трајања заједнице живота између нужног наследника и оставиоца, као и околности које се тичу личних и имовинских прилика нужног наследника, при чему је терет доказивања постојања свих ових околности на нужном наследнику. У случају повреде нужног дела који има наследноправну природу нужни наследник овлашћен је да подигне посебну тужбу у парничном поступку у ком тражи смањење и редукацију завештајних располагања и повраћај поклона, ради намирења његовог нужног дела, те су могућности постављања захтева за подмирење нужног дела, облигационоправног и стварноправног, постављене алтернативно по принципу искључивости уз законску претпоставку у корист захтева облигационоправне природе. Тужбени захтев (примарни) који је тужила истакла у овој парници представља по својој суштини захтев за преображај нужног дела из облигационог у стварноправни, до чега може доћи у случајевима предвиђеним чланом 43 став 2 Закона о наслеђивању. Терет доказивања постојања свих напред наведених околности које оправдавају преображај облигационе природе нужног дела у стварно право јесте на нужном наследнику, дакле овде тужили, који треба да докаже да постоје оправдани разлози да јој се уместо исплате новчане противвредности утврди право својине на имовини која би била предмет располагања за живота оставиоца. Наведене околности тужила у парници није ни истицала ни

доказивала. Стога је примарни тужбени захтев неоснован због недостатка доказа који би указивали на могућност преображаја природе права на нужни део из облигационог у стварно право.

Такође, неосновани су и примарни и евентуални тужбени захтев имајући у виду одредбу чана 130 став 1 Закона о ванпарничном поступку којом је прописано је да, ако по правноснажности решења о наслеђивању или решења о легату неко лице које није учествовало у поступку за расправљање заоставштине полаже право на заоставштину, као наследник, оставински суд неће поново расправљати заоставштину, већ ће то лице упутити да своје право може остварити у парничном поступку. Ова законска одредба указује на то да правноснажно решење о наслеђивању не везује наследника који није учествовао у поступку за расправљање заоставштине, па он може, у складу са Законом о наслеђивању и наведеном процесном одредбом, своја наследна права остварити у парници. Закључивањем на супротно, према овој законској одредби, по правноснажности решења о наслеђивању лице које је учествовало у поступку за расправљање заоставштине не може мимо тог поступка, у новом парничном поступку, да остварује своје наследно-правне захтеве, које је могло остварити у оставинском поступку. Значи, правноснажно решење о наслеђивању обавезује наследника који је учествовао у оставинском поступку у погледу његових наследно-правних захтева према заоставштини, а не и у односу на његове стварно-правне захтеве према заоставштини. Право на нужни део је наследно-правне природе, што проистиче из одредби члана 39 и 40 ЗОН у којем је прописано која лица су нужни наследници, а то су само она лица која улазе у ужи круг законских наследника и да нужним наследницима припада део заоставштине којим оставилац није могао располагати. Право на нужни део је законско наследно право једног наследника да по сили закона, независно од воље оставиоца, ако завештаоца или отуђиоца своје имовине по другом основу, те евентуално противно његовој вољи, наследи одређени део заоставштине. Имајући у виду да је тужила учествовала у поступку за расправљање заоставштине иза свог покојног супруга ГГ, који је правноснажно завршен решењем првостепеног суда О 2076/22 од 3.10.2022. године, на основу кога је целокупну заоставштину оставиоца наследнио тужени, као тестаментални наследник, у којем је могла остварити сва припадајућа наследна права, па и право на нужни део, њен тужбени захтев постављен у овом спору за остваривање нужног дела је неоснован.

Неосновани су жалбени наводи тужиле да је првостепени суд занемарио правну природу института наследног права и личне службености, односно да право на наследство, које тужили, као законском наследнику припада, подразумева стицање права својине, односно сусвојине на имовини која представља заоставштину, тако да је тужила, као законски наследник оставиоца претеновала најмање на право сусвојине од 1/2 непокретности друге имовине, а које право је доста шире од права плодоуживања, које је тужили припало завештајним располагањем. Наиме, нужни део може бити остављен у три облика и то у облику законског наследног дела у ком случају нужни наследник има право да тражи одређени (аликвотни) реални део заоставштине, односно према ЗОН новчану противвредност нужног дела (облигационо право), у облику завештајног наследног дела, где ће нужни наследник добити одређени део заоставштине и тада нужни наследник има положај универзалног сукцесора и у облику испоруке у којем случају завешталац може путем тестаменталног да свом нужном наследнику остави одговарајући новчани износ или једно или више одређених ствари

или права у ком случају нужни наследник, као у конкретном случају тужила, ће имати положај сингуларног сукцесора. Битно је да нужни наследник добије – вредносно обрачунато – онолико колико му на име нужног дела по закону припада, као у конкретном случају.

Неосновани су жалбени наводи тужиле да у случају да није било предметног завештања тужила би право плодуживања на имовини која представља заоставштину имала и као законски и као тестаментални наследник, управо из разлога што је тужилац тестаментално располагао својом имовином.

Неосновано тужила оспорава утврђење обрачуна вредности плодуживања дато од стране вештака економске струке, имајући у виду да није имала додатна питања нити предлоге за вештака, нити је предложила ново вештачење.

Без утицаја су и жалбени наводи тужиле да првостепени суд није узео у обзир неке очигледне трошкове које тужила има око непокретности у чијој је државини, а у својини тужених, као што је нпр. порез на имовину, као и трошкове комуналија, који опетрећују непокретност, имајући у виду исказ туженог ББ који је изјавио да он, а ни његова кћерка нису добили решење о порезу на имовину и да прихвата све трошкове које је тужила имала, као и да није био у предметној кући јер у њој живи тужила и не жели да јој смета, а да би радо отишао да прегледа кућу и види да ли нешто треба да се поправи или реновира, као и чињеницу да трошкове комуналија у виду електричне енергије, смећа, телефонских услуга и др. увек сноси онај ко живи у тој непокретности и користи услуге које се обрачунавају сваког месеца.

Цењени су и други наводи тужиле који су истицани у жалби, али како нису од значаја и не могу довести до другачије одлуке у овој правној ствари, то нису ни посебно образлагани у смислу одредбе члана 386 став 1 ЗПП.

Разлози другостепеног суда су дати у складу са актуелном праксом Европског суда за људска права по којој другостепени суд може навести сопствене разлоге за одлуку у циљу давања образложене одлуке и права на правично суђење сагласно чл. 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (Сл. лист СЦГ – међународни уговори“, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – испр.и „Службени гласник РС – Међународни уговори 12/10) - пресуда ЕСЈП од 27.септембра 2001.године, Hirvisaari v. Finland (49684/99, § 30-33).

Са наведених разлога, у погледу одлуке о главној ствари, жалба тужиле је одбијена као неоснована и побијана пресуда је потврђена у ставу првом, другом и трећем изреке, па је на основу члана 390 ЗПП, одлучено као у ставу првом изреке.

Међутим, жалба тужиле је делимично основана у погледу одлуке о трошковима поступка из става четвртог изреке побијане пресуде, па је иста преиначена применом члана 150, 153, 154 и 163 ЗПП, тако што је обавезана тужила да солидарно туженима накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 306.074,01 динара динара и то на име: састава одговора на тужбу у износу од 16.875,00 динара, заступања пуномоћника из реда адвоката на 4 одржана рочишта и једном увиђају износ од по

21.375,00 динара увећано за 50% на име заступања две странке односно по 32.052,50 динара, присуству пуномоћника на једном неодржаном рочишту у износу од 12.937,50 динара, присуству пуномоћника на три неодржаних рочишта у износу од 12.937,50 динара увећано за 50% на име заступања две странке односно по 19.406,25 динара, трошкове вештачења у износу од 30.000,00 динара и трошак судске таксе на одговор на тужбу у износу од 27.730,26 динара, све према важећој Адвокатској тарифи у време доношења првостепене пресуде и Таксеној тарифи у време настанка таксене обавезе, па је на основу члана 401 тачка 3 ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

Како је тужила незнатно успела у другостепеном поступку у погледу одлуке о трошковима поступка, применом члана 165 у вези члана 153 ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић